

АПРОКСИМАТИЧНИЙ ДИСКУРС ГАРАНТУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

З метою гарантування економічної безпеки бізнесу необхідний більш глибокий аналіз походження та поширення даного процесу на підприємствах. Задля визначення шляхів регулювання чи нейтралізації негативних наслідків прояву небезпеки можливим здається перенесення властивостей та закономірностей, що відбуваються в рамках функціонування підприємства, на принципи дії загальних відкритих соціально-економічних систем, якою, безсумнівно, є підприємство.

Апроксимація є науковим методом, що полягає в заміні одних об'єктів іншими, в якомусь сенсі близькими до вихідних, але більш простими [1, с. 37]. Отже, апроксимація дозволяє досліджувати характеристики і якості об'єкта чи процесу, зводячи завдання до вивчення більш простих або більш зручних об'єктів та процесів, тобто тих, властивості яких вже відомі.

Дискурс за словниковим тлумаченням – це логічний аргумент, розумова посилка; мовна єдність, що дає уявлення про об'єкти дослідження, їхні установки й цілі, умови формування й сприйняття повідомлення [0, с. 47]. За твердженням сучасних авторів [0, с. 203] дискурс є тим, що виражає себе у актуалізованій стратегії, де знаходить втілення сфера суспільної взаємодії (інтерації), завданням якої є вивчення комунікативної взаємодії (інтерації) суб'єктів суспільної дії. Такий вислів безпосередньо вказує на ознаки феномену відторгнення, яке є результатом негативної комунікативної інтерації та припускає подальші стратегії суспільного розвитку негативного напрямку.

Тому, використовуючи апроксимацію, як метод дослідження, перенесемо певні властивості процесу гарантування економічної безпеки з майже не досліджуваного з даної точки зору об'єкту – підприємства, на більш теоретико та методологічно обґрунтовану площину започаткування даного процесу – соціально-економічну систему та окрему її базову ланку – людину. Метою такого перенесення є отримання закономірних наслідків прояву небезпеки на різних рівнях соціальної та економічної взаємодії, для того щоб виявити дієві інструменти усунення даного явища з виробничої діяльності людини.

В авторських дослідженнях вже зазначалася специфікація формацій соціально-економічного відторгнення сучасного соціуму [3, с. 71], наразі актуальним є зосередження уваги на особливостях апроксимації економічної безпеки бізнесу в умовах сучасного інформаційно-техногенного суспільства.

Сучасні підходи до управління персоналом як складової економічної безпеки досить різноманітні, але всі вони базуються на певних суперечливих рисах людини. До них можна віднести: постійне прагнення працівника до добробуту, наявність духу суперництва всередині колективу, природний егоїзм у поведінці кожного працівника, необхідність справедливої поведінки з боку керівництва, право власності, прагнення підвищення власної компетентності, особистісне зростання, конкуренція особистостей (рисунок 1) [4].

Всі ці категорії, до яких, безумовно, прагне кожен працівник підприємства, засновані на певних формальних ознаках (система матеріального забезпечення, оплати праці, кредитування, масового споживання, тощо) стають елементами одного взаємообумовленого механізму, що сприяє розвитку відторгнення кожного члена суспільних відносин. Громадська система стає стимулом розвитку відторгнення, який згодом прийнятими суспільними цінностями культивується як загальне «зло».

Діяльність підприємства нероздільно пов'язана із громадським соціумом та суспільно-економічним життям, тобто з усіма середовищами, в яких працівник функціонує в даний момент. Отже, справедливим буде твердження, що передбачити принципи та закономірності поведінки працівника та носія соціально-економічних зв'язків, можливо лише через міждисциплінарний аспект їхнього тлумачення.

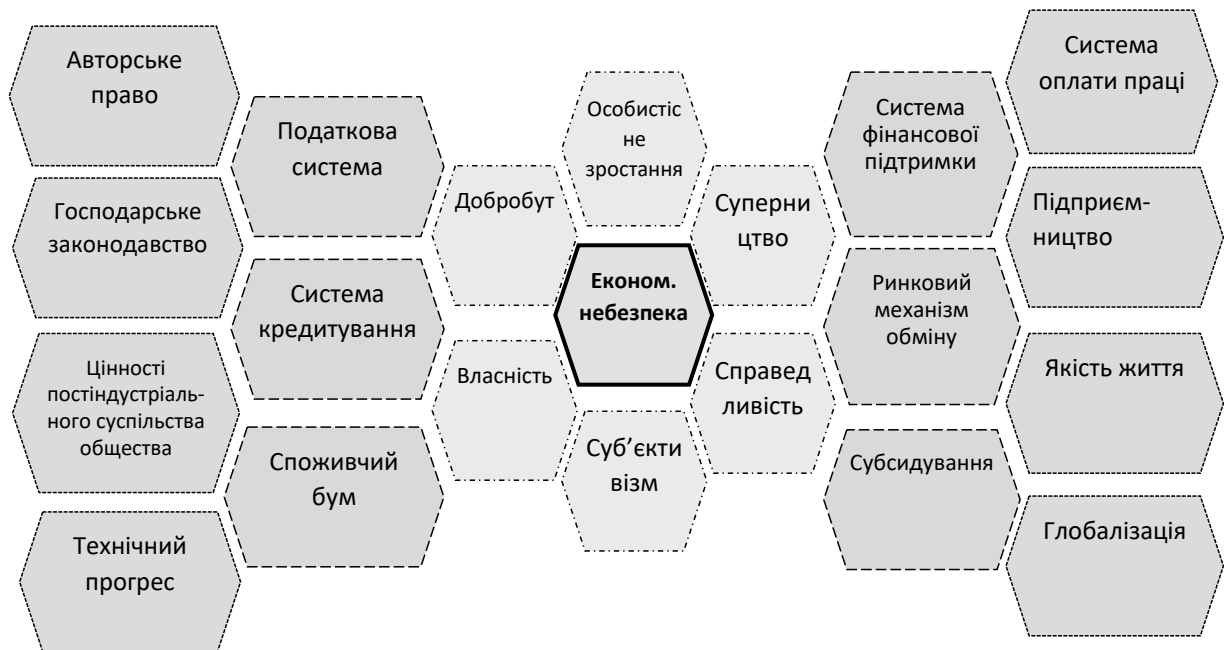

Рис. 1 – Системність чинників, що активізують фактори спричинення виникнення зон економічної небезпеки для бізнесу

Джерело: розроблено авторами

Сучасна міждисциплінарна наука вивчає поведінку працівників, як складових великих соціально-економічних систем, які є предметним втіленням знань, установок, ціннісних орієнтацій, потреб та інтересів, що фіксуються в реальній свідомості; умови, в яких проявляється реакція працівника та його поведінка. Дослідження цієї проблеми передбачає з'ясування змісту пов'язаних з нею понять «діяльність» і «поведінка». Діяльність – це специфічна форма активного ставлення людини до навколишнього світу, зміст якої полягає в доцільній його зміні та перетворенні [1, с. 151].

Терміни «поведінка», «діяльність» та «забезпечення» використовують як тотожні, коли зазначають на систему поведінкових реакцій людини [5, с. 74].

Сучасні вчені стверджують, що «діяльність» і «поведінка» – складові більш складної категорії «соціально-економічна активність груп». У науковій літературі соціально-економічну поведінку часто ототожнюють тільки з виробничою. При цьому не беруться до уваги особистісні властивості працівника (соціальні, індивідуально-психологічні, психофізіологічні), які є компонентами загального соціально-економічного потенціалу.

Все вищезначене дозволяє дійти висновку, що теоретико-методологічні підходи до гарантування економічної безпеки бізнесу полягають у ініціюванні поширення методології раціонального егоїзму як інструменту новітнього розвитку особистості працівника, а тому й виробничих можливостей підприємства; визначення факторів впливу на регулювання економічної безпеки через системні властивості функціонування підприємства; апроксиматичному дискурсі регулювання рівня безпеки завдяки перенесенню властивостей підприємства на закономірності соціально-економічних систем.

Подальші дослідження спрямовані на обґрунтування заходів реалізації політики соціально-економічного залучення, виявленню впливу тенденцій соціодинаміки на регулювання економічної безпеки бізнесу, а також дослідженню доцільності регулювання гомеостазу соціально-економічної безпеки на підприємствах.

Література:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Укл. і голов. ред. В.Т.Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. 1736 с.
2. Ковчак В. О. Дискурс як чинник суспільного здійснення людини. *Гілея: науковий вісник*. 2015. Вип. 97. С. 203–207.

3. Likhonosova G. Leveling financial exclusion: the metabolism of socio-economic systems. Collective monograph: *Theoretical Foundations in Economics and Management*. USA: Primedia eLaunch LLC, 2022. P. 294–303.

4. Likhonosova G. Selfish principles of national socio-economic priorities. *Management and education. Economic, finance, accounting*. 2015. Vol. XI (1). С. 18–26.

5. Melnyk L. Socio-natural antientropic potential: the role of economy and innovations. *Environment, Development and Sustainability*. 2021. № 23 (3), P. 3520-3542.

Ревенко Д.С., Бойко Т.В.

Національний аерокосмічний університет ім. М.С. Жуковського «ХАІ»

ГЛОБАЛЬНА ЦИФРОВІЗАЦІЯ І ЇЇ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ

Розвиток інформаційних технологій докорінно змінює середовище та спосіб життя людини. Відбувається цифровізація (впровадження цифрових технологій) усіх сфер її життя. Держава, бізнес та суспільство стають активними споживачами цифрових технологій (Інтернет речей, роботизація та кіберсистеми, штучний інтелект, Big Data, безпаперові технології, адитивні технології (3D друк), хмарні та туманні обчислення, безпілотні та мобільні технології, біометричні, квантові технології, технології ідентифікації, блокчейн тощо).

Існують два сценарії розвитку цифрової економіки в Україні залежно від оцінки критичності та необхідності здійснення швидких та глибоких змін у традиційному економічному укладі — інерційний (еволюційний) та цільовий (форсований).

Інерційний (еволюційний) сценарій передбачає інерційне продовження тенденцій минулого, тобто сприйняття як неперіоритетних технологізацію та цифровізацію економіки та використання людського капіталу. У разі реалізації інерційного сценарію українська економіка залишиться неефективною, триватимуть трудова міграція та «відтік мізків», українська продукція програє конкуренцію на зовнішніх ринках. Держава якщо і здійснюватиме стандартні та формальні кроки, то для відчутного зростання їх буде недостатньо.

Українська економіка в перспективі 10–12 років зростатиме в середньому на 2,8% на рік, що буде нижче за темпи зростання світової економіки. У 2030 році номінальний ВВП України складе 290 млрд дол. Україна залишиться в аутсайдерах глобальних процесів.

Цільовий (форсований) сценарій передбачає перехід української економіки протягом 5–10 років до розвитку та появи в її структурі значної частки цифрової економіки (до 65% ВВП), досягнення у 2030 році номінального ВВП України 1 трлн дол. США.

Цей сценарій включає:

- забезпечення верховенства права та усунення інституційних (законодавчих, податкових тощо) бар'єрів, що перешкоджають розвитку цифрової та інноваційної економіки;
- системне державне стимулювання цифровізації секторів економіки та бізнесу;
- ініціацію державою масштабних трансформаційних ініціатив та проектів цифровізації, зокрема на базі сучасних моделей державно-приватного партнерства.

Результати цільового сценарію означають зростання економіки, доходів громадян, капіталізації бізнесу, податкових надходжень до бюджету.

Згідно з цільовим сценарієм, ключовою стратегією України щодо цифровізації має стати фокус на внутрішньому ринку, а ключовими ініціативами — формування у споживачів (бізнес, держава, громадяни) мотивацій, попиту та потреб у цифрових технологіях.

Іншими словами, шлях до ефективних країни та економіки проходить через розвиток внутрішнього ринку споживання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій, питання лише в тому, як ми рухатимемося: повільно та невпевнено чи повіримо — та почнемо реактивно прискорюватися.

Державні підходи щодо формування мотивацій у споживачів технологій можуть бути різними, однак серед інших саме фіскально-податкові залишаються ключовими: